

Economische visie

TWENTERAND **ECONOMISCH STERK** MET EEN SOCIAAL KLOPPEND HART

Collegeprogramma	Aangenomen Amendement 18 juli 2023 Indieners: GBT, CU en SGP
Slogan: "Twenterand economisch sterk met een sociaal kloppend hart"	Inhoud amendement: Er is geen nieuwe economische visie nodig, een update volstaat.
"Economische groei als basis voor onze visie"	
"Ontwikkel de brede economische visie samen met partners door"	

Dialogoog gemeenteraad

Hoe ziet de avond eruit?

Twee delen:

1. Bespreken verkenning inhoudelijke koers (strategie)
2. Bespreken vervolgstappen / concretisering

Economisch sterk: Hoe bereiken we dit?

Klassiek

Vooraf direct economische impact

Bedrijventerreinen

Dorpscentra

Detailhandel

Toerisme en recreatie

Kwantitatief €

Ontwikkeling

Meer focus op brede welvaart

Welzijn

(Behoud van) goede voorzieningen

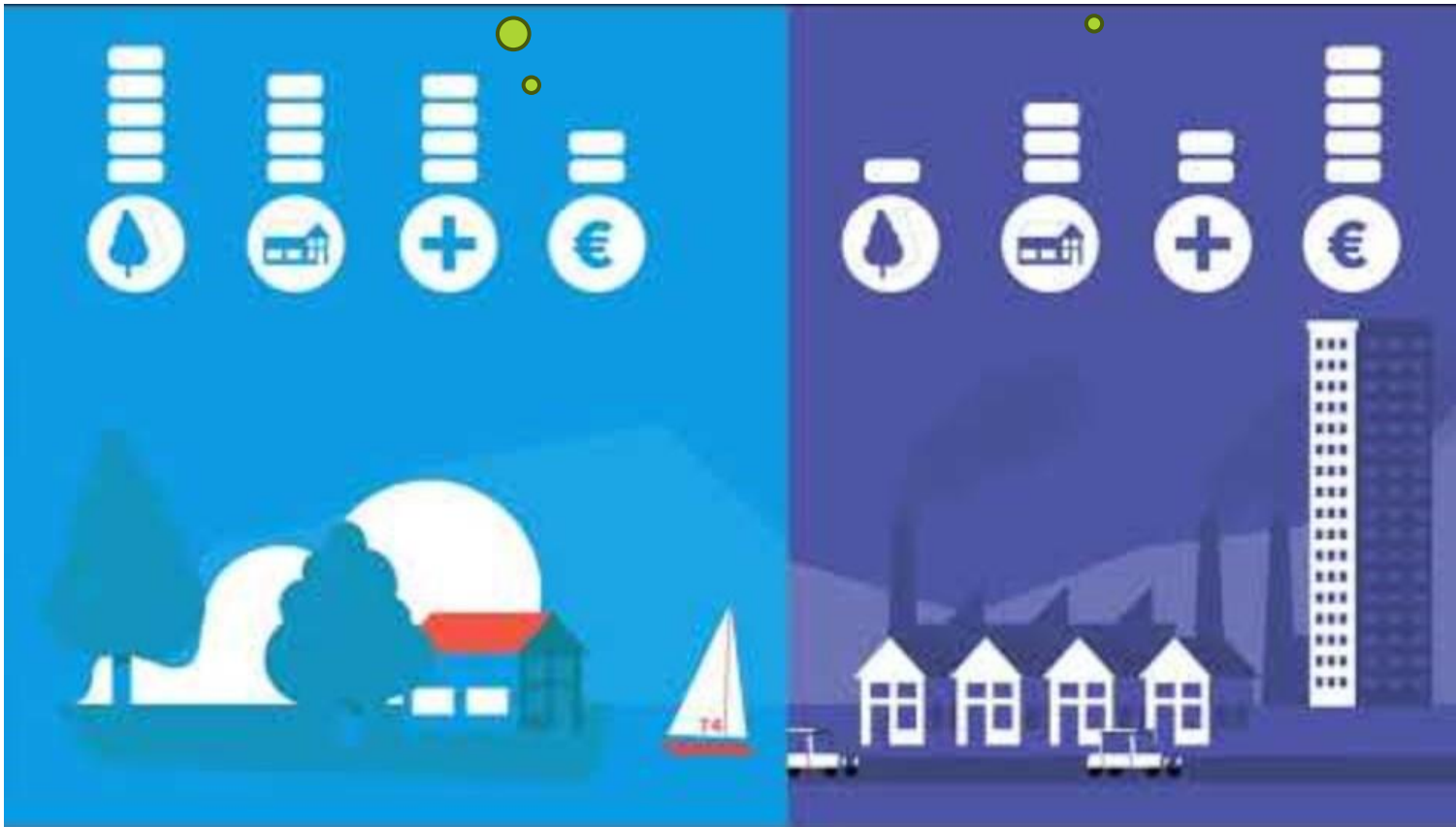
Prettig wonen

Werkgeluk

**Kwalitatief **

**Economisch sterk met een
sociaal kloppend hart**
Slogan coalitieakkoord

**In elke kern:
voor elkaar!**
Titel coalitieakkoord

Brede welvaart

[Brede Welvaart - wat is dat eigenlijk? \(youtube.com\)](https://www.youtube.com/watch?v=...)

Collegeprogramma:

Mensen verblijven graag in Twenterand door de goede voorzieningen. Ook komen mensen er graag als toerist of om zich er met hun bedrijf te vestigen. Er is een bloeiende detailhandel, elke kern heeft een eigen karakter en ontwikkelt haar eigen kracht. Er is bedrijvigheid en een sterke agrarische sector waarin ondernemersgeest en duurzaamheid op maat zijn gecombineerd.

Brede
Welvaart?

Collegeprogramma

Inleiding

In het coalitieprogramma en bij de vaststelling van de Programmabegroting 2023 is gekozen voor het scenario 'Twenterand economisch sterk met een sociaal kloppend hart'. Basis voor de keuze van dit scenario was het traject Twenterand Duurzaam Financieel Gezond (TDFG). TDFG is destijds gestart vanwege de zorgwekkende financiële situatie van de gemeente. Die zorg wordt door het college gezien en serieus genomen. Het college kiest er voor om deze uitdaging aan te gaan en voortvarend te handelen met lef en ondernemersgeest. Ook ambitie en doorzettingsvermogen horen daarbij.

Met het gekozen scenario als uitgangspunt heeft het college verkend op welke manier de gemeente economisch duurzaam en sterk kan zijn. En ook op welke manier de gemeente inkomsten kan genereren. Een sociaal kloppend hart helpt ons daarbij. En met als belangrijk uitgangspunt dat er geen kaalslag plaatsvindt binnen het Sociaal Domein. Het college wil voorkomen dat de kosten op langere termijn hoger worden. Daarnaast is het college van mening dat er altijd een vangnet moet zijn voor de meest kwetsbaren. Inwoners die werken versterken de economie. Inwoners die iets organiseren versterken de leefbaarheid en sociale samenhang. Inwoners die omzien naar familie en burens ontzorgen de zorg en verminderen eenzaamheid. Inwoners die praktisch geschoold worden, zijn de bouwers van Twenterand. Ouders die (goed) opvoeden, vormen sociaal vaardige inwoners en een verdraagzamere maatschappij. Kortom, een sociaal kloppend hart helpt om economisch sterk te worden en zijn. Ook spelen wij in op actuele ontwikkelingen, zoals de transitie van de agrarische sector of de nationale woondeal. En houden we rekening met wettelijke verplichtingen, bijvoorbeeld op gebied van duurzaamheid en klimaat. Kansen zijn er om gegrepen te worden en we zien het hierbij pakken van een passende rol als uitdaging.

Het toekomstbeeld voor dit college: 'Mensen verblijven graag in Twenterand door de goede voorzieningen. Ook komen mensen er graag als toerist of om zich er met hun bedrijf te vestigen. Er is een bloeiende detailhandel, elke kern heeft een eigen karakter en ontwikkelt haar eigen kracht. Er is bedrijvigheid en een sterke agrarische sector waarin ondernemersgeest en duurzaamheid op maat zijn gecombineerd.'

Dit alles resulteert in dit collegeprogramma. Hierbij koersen we niet specifiek op een sluitende begroting vanaf 2026, maar we maken wel duidelijke keuzes. In deze collegeperiode volgen wij de financiële ontwikkelingen (zoals de Algemene Uitkering) en onderzoeken wat verder nodig is.

In de volgende hoofdstukken wordt per thema de koers nader uitgewerkt. Op onderdelen worden bestuursopdrachten geformuleerd ten behoeve van verdere uitwerking. Bestuursopdrachten zijn een middel voor doel- en resultaat bepaling, kaderstelling, planning/voortgangsbewaking, capaciteits- en financiële sturing.

De te kiezen koers door de beleidsvelden heen

Economische groei als basis voor onze visie

De economische visie zoals we die willen ontwikkelen hangt nauw samen met het bouwen (zie ruimtelijke ordening) en met de duurzame transitie van het landelijk gebied.

Gezonde mix van bedrijven

We willen aantrekkelijk zijn voor een gezonde mix van bedrijven en een diverse beroepsbevolking. Daarmee bedoelen we een mix die minder kwetsbaar is voor conjuncturele schommelingen.

Aantrekken beroepsbevolking

We willen werk en woningen bieden die de aantrekkelijkheid van Twenterand voor de beroepsbevolking vergroten. Daarbij willen we ook aantrekkelijk zijn voor mensen die werken in aangrenzende gemeenten, zoals bijv. Ommen, Hardenberg en Almelo. Twenterand biedt werknemers en hun gezinnen leefbaarheid, rust, kwaliteit van wonen en ruimte. Beroepsbevolking zien we hierbij als divers en bijvoorbeeld starters op de arbeidsmarkt behoren ertoe.

Centrumvisies en ondernemershuis

We willen werken aan actuele centrumvisies voor onze kernen gericht op vitaliteit en economische versterking. Dat betekent dat we leegstand willen voorkomen of aanpakken. Om nieuwe samenwerkingsverbanden te stimuleren wordt verder gewerkt aan de ontwikkeling van het Ondernemershuis.

Toerisme

De kwantiteiten van Twenterand bieden volop mogelijkheden om het toerisme de komende jaren verder te ontwikkelen. Samen met ondernemers benutten we die kansen. (zie ook de eerder genoemde duurzame transitie landelijk gebied). Daarnaast nemen we deel aan het Nationaal Park Sallandse Heuvelrug (door inzet van medewerkers) gericht op de versterking van de lokale economie.

Activiteiten ten behoeve van de te ontwikkelen koers

Ontwikkel de brede economische visie samen met partners door. Betrek hierbij bovengenoemde aspecten. Besteed hierbij ook aandacht aan de verschillende rollen van de gemeente, afhankelijk van onderwerp en rol: faciliterend, vogend, initieënd, ondernemend. Verken samen met ondernemers de werking en verder gewenste ontwikkeling van het ondernemershuis. Actualiseer welke bedrijven Twenterand rijk is, welke ontwikkelingen ze zien, welke wensen er leven, waar we als gemeente welke bedrijvigheid willen en waar en hoe we als gemeente willen en kunnen helpen.

Opdrachtgevers: wethouder van der Ham en wethouder Koster

=
Brede reikwijdte
Brede welvaart?

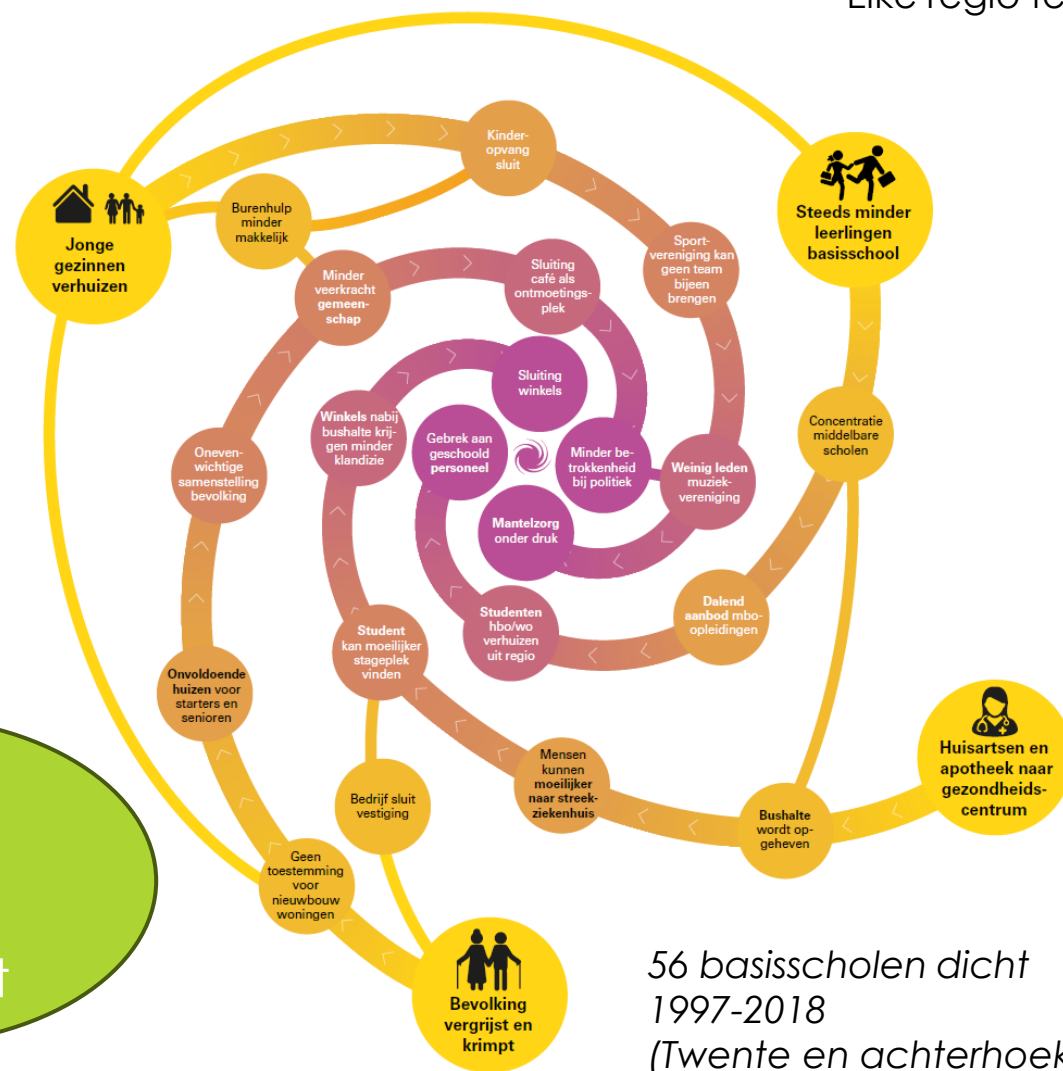

Wat staat ons de
brede welvaart in
de weg?

Bron:
CBS

Bron:
Elke regio telt

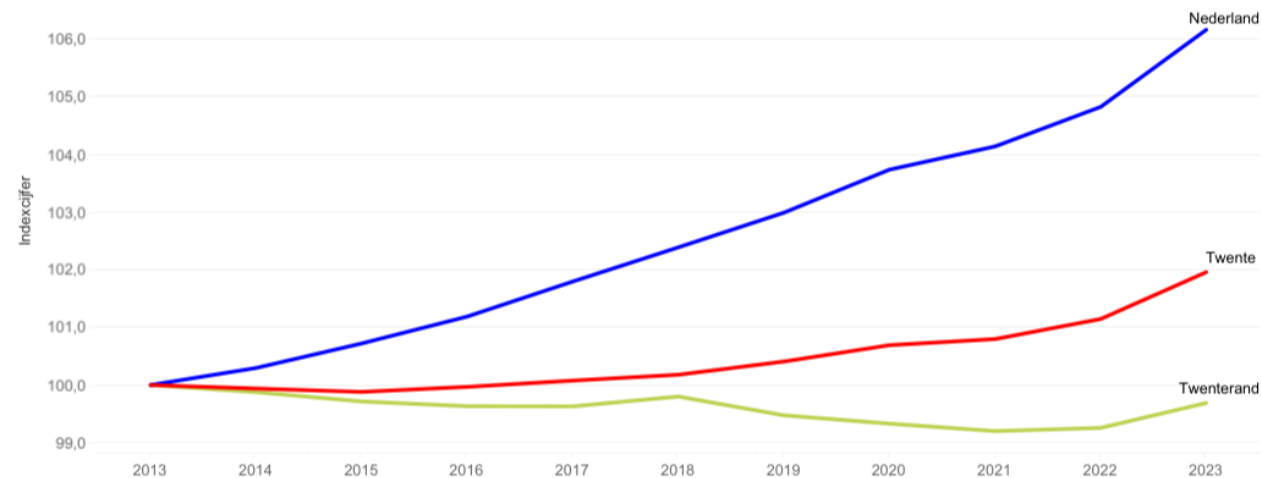
56 basisscholen dicht
1997-2018
(Twente en achterhoek)

Bevolkingsontwikkeling

Nederland:
6% groei

Twenterand
afgelopen
10 jaar

Ontwikkeling aantal inwoners, 2013 - 2023

Legenda

Twente
Nederland

Twenterand

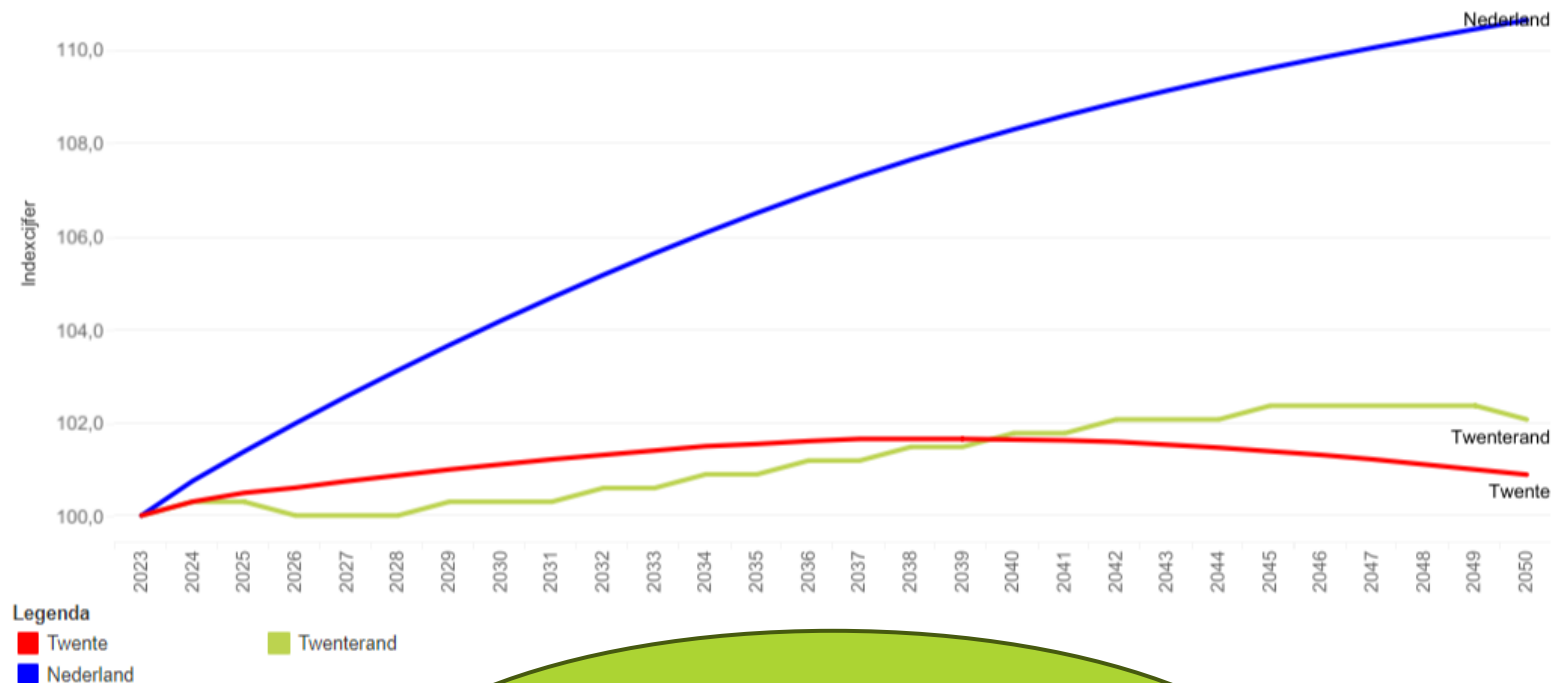
Bevolkingsaantal (x 1.000)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Nederland	16.780	16.829	16.901	16.979	17.082	17.181	17.282	17.408	17.475	17.591	17.816
Twente	627	626	626	627	627	628	629	631	632	634	639
Twenterand	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34

Bron:
CBS/PBL
(2019)

Twenterand komende 25 jaar

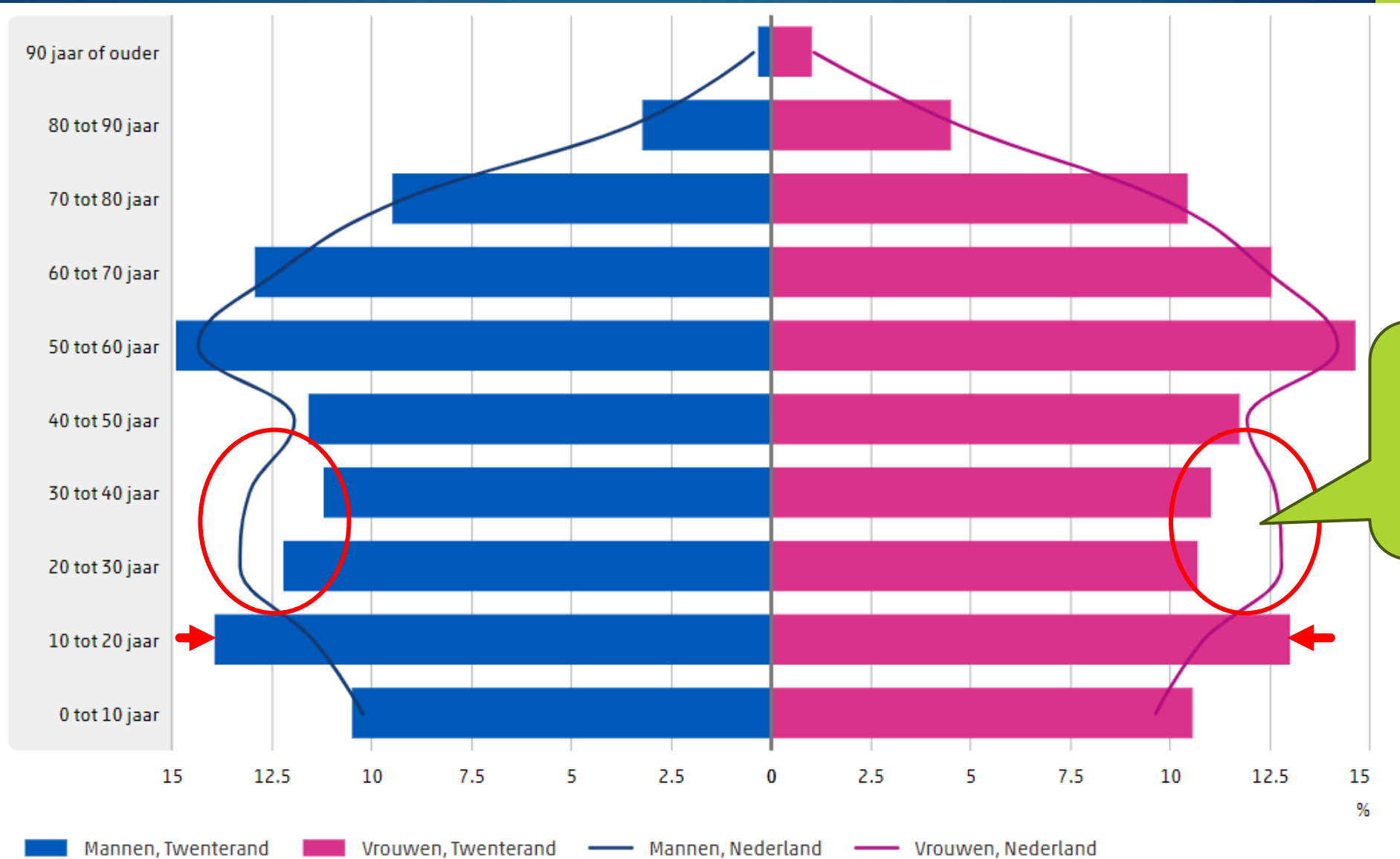
Bevolkingsprognose

2013 - 2050
Nederland: 17 % groei
Twente: 2,3 % groei
Twenterand: 1,5 % groei

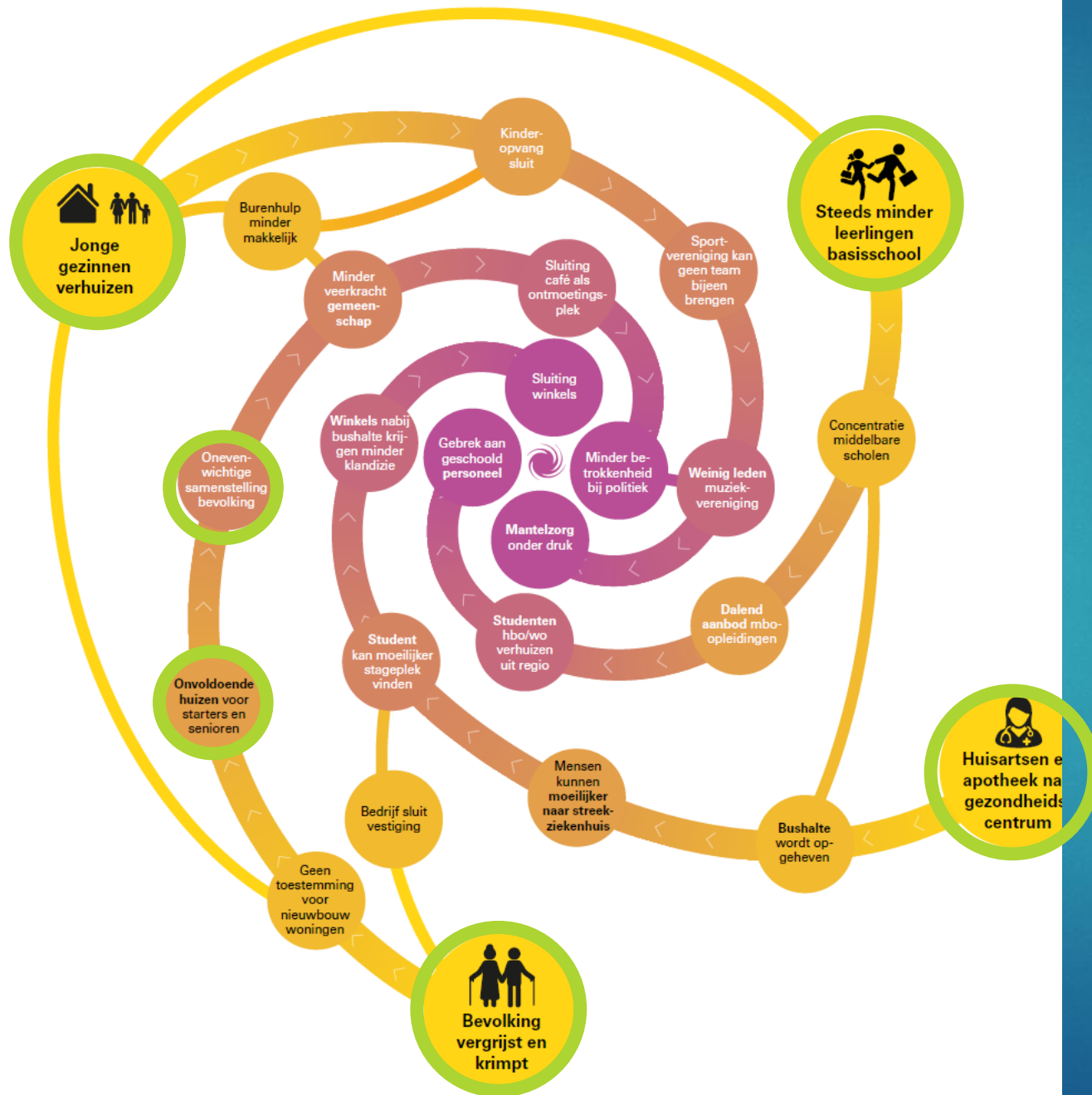
Bron:
CBS/PBL
(2019)

Leeftijdsopbouw, Twenterand, 2023

Bevestigd door rapport "tellers en benoemers" (programm-plan wonen)

Figuur 9: Spiraal van verschraling

Spiraal van verschraling

Integrale beleidsnota sociaal domein 2023-2026

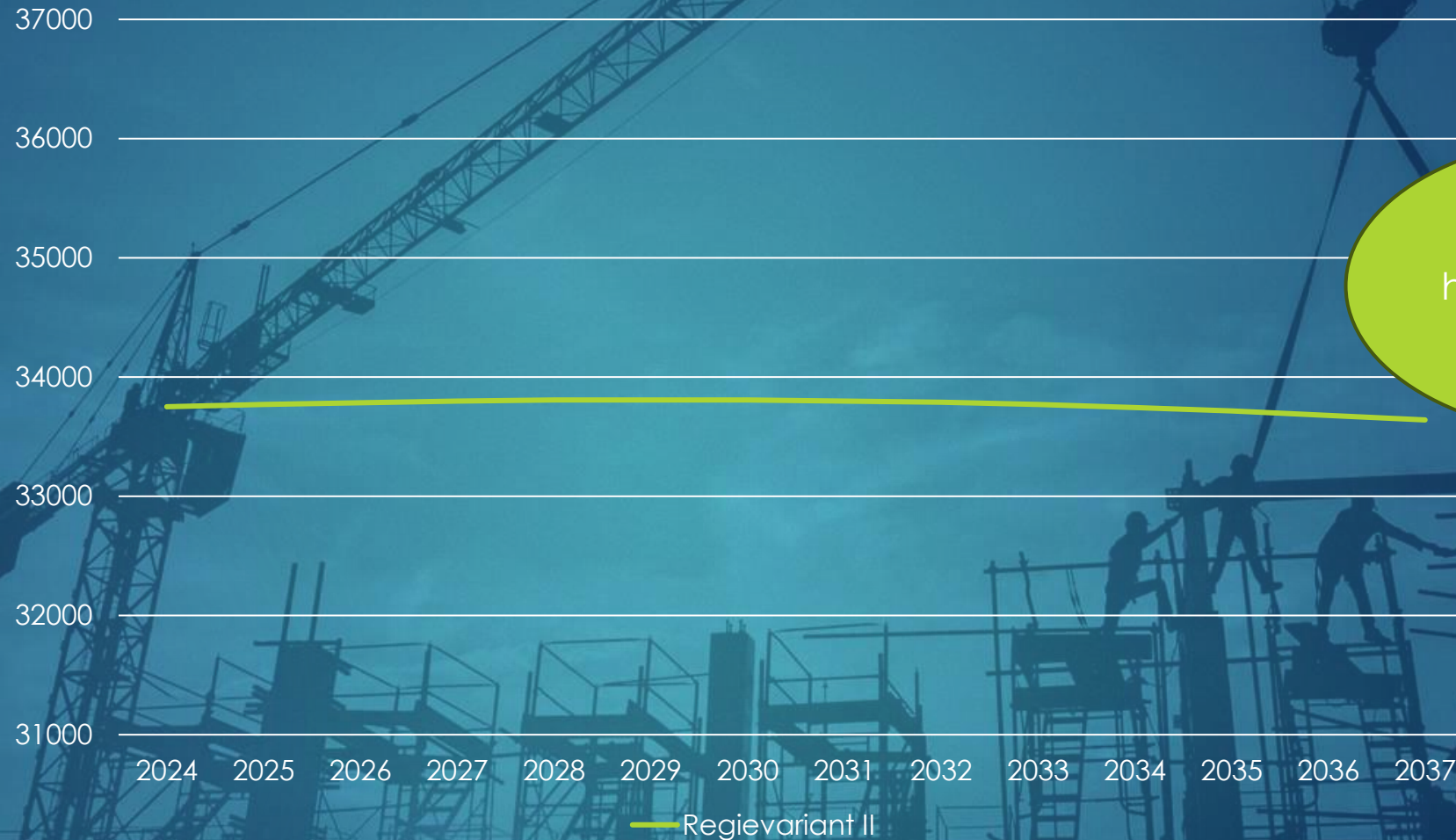
gemeente
Twenterand

“..een gezonde economie én samenleving dragen bij aan een financieel gezond Twenterand en daarmee wordt de (zware) druk op de gemeentebegroting, ook vanwege het sociaal domein, in onze optiek verminderd. Het verband tussen economie en sociaal wordt hiermee zichtbaar.”

We gaan toch
bouwen?

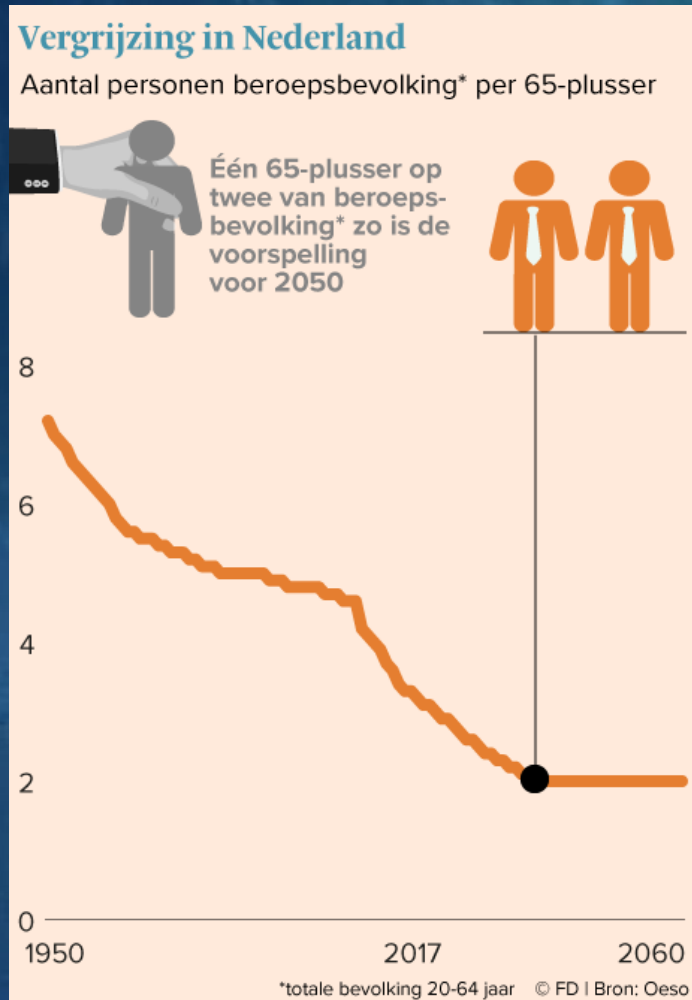
Effect regievariant II (1188 nieuwe woningen) Onderzoek Tellers & Benoemers

Twenterand:
10 % of meer
huishoudensgroei
2021 – 2035
(PBL/CBS)

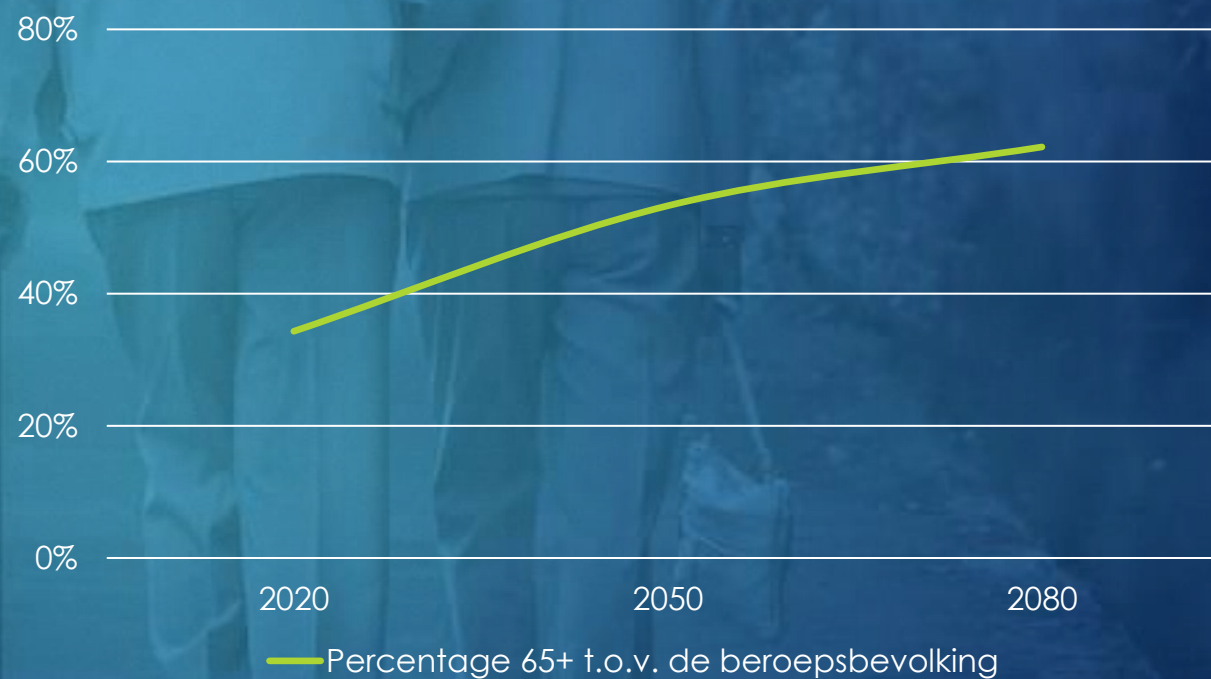
“Kortom het extra aantal woningen is nodig vooral om de huishoudensverdunning op te vangen.”
(Ludan Schmid, onderzoeker bij Tellers en Benoemers)

Vergrijzing in Nederland

Bron:
FD / OESO
(2017)

Percentage 65+ t.o.v. de
beroepsbevolking

Bron:
OESO
(2021)

Januari 2024:

*“Gematigde
bevolkingsgroei beste
voor behoud brede
welvaart, aldus
Staatscommissie
Demografische
Ontwikkelingen 2050”*

Januari 2024:

“Door nu al te sturen op een gematigde groei van de bevolking richting 2050 worden schaarste aan voorzieningen en ongelijkheid tussen groepen in de samenleving zoveel mogelijk beperkt.”

*(Richard van Zwol,
voorzitter staatscommissie)*

RAPPORT VAN DE
STAATSCOMMISSIE
DEMOGRAFISCHE
ONTWIKKELING
2050

GEMATIGDE
GROEI

Gesprek I

Visie:

Twenterand economisch sterk met een sociaal kloppend hart

=

Inzet op brede welvaart

Strategie:

Hiervoor is nodig gematigde bevolkingsgroei x % (?)

Omgevingsvisie / economische visie

Economische visie:

- ▶ In relatief kort tijdsbestek werken aan beknopte economische visie (of bouwsteen van de omgevingsvisie).
- ▶ Daarin opgenomen kernboodschap:
  - Coalitie verstaat onder economisch sterk: inzet op brede welvaart
  - Om dat te bereiken is gematigde bevolkingsgroei belangrijk
  - Deze economische visie is een tussenstap, binnen twee jaar komt er een “brede welvaartsvisie” / “groeivisie”, vraagt meer strategische keuzes voor langere termijn.
  - Mobiliteitsvisie, Detailhandel structuurvisie en visie Recreatie en Toerisme dienen hier rekening mee te houden c.q. voor te sorteren.
- ▶ Verschaft tussentijds duidelijkheid, stapsgewijs werken aan breder draagvlak.

Opzet omgevingsvisie:

1. **Bepalen ambitie:** ophalen centrale koers/ richting voor Twenterand.
Bv behoud/ versterken van de Brede Welvaart (= hoge levensstandaard met goed voorzieningenniveau).
2. **Extern onderzoek en advies:** *Bv wat is er nodig om een gematigde bevolkingsgroei voor Twenterand te realiseren?*
3. **Intern onderzoek en advies:** Wat betekent het antwoord op bovenstaande én deze extra populatie (ofwel “massa”) t.o.v. voorzieningen, infrastructuur, etc.
4. **Concept omgevingsvisie 2.0:** punten 1 t/m 3
5. **Participatietraject:** op basis van participatieplan, in het bijzonder aandacht voor samenspel gemeenteraad, ondernemers, instellingen en verenigingen.
6. **Ontwikkelen dashboard:** om monitoring en daarmee sturing mogelijk te maken, zie volgende sheet.

Visie: Twenterand economisch sterk met een sociaal kloppend hart

Voorbeeld

Strategie: Bevolkingsgroei x % (?)

Programma's

Perspectief	Ambitie	Indicatoren (KPI's)	Normen (KSF-en)	Acties (wat is hiervoor nodig?)
Woningbouw	a) Meer balans tussen het aantal huishoudens en de woningvoorraad b) 2/3 ^e nieuwbouw betaalbaar (koop en huur) c) 30 % sociaal in bestaande voorraad.	a) Woningbouw-behoefte Tellers & Benoemers	a) Voldoen aan 100% woningbouwbehoefte en bereikt in 2032, dit betekent 150 woningen per jaar erbij.	- Aanpassen bestemmingsplannen - Per kern een woningbouwvisie afgestemd op de (toekomstige) vraag. 1200 woningen in 2032 - Verkenning hoe optimaal gebruik te maken van woondeals ...
Transitie landelijk gebied	a) Een duurzame toekomst voor agrariërs			- Verkenning transitie landelijk gebied door gebiedsgerichte aanpak - Ontwikkelen plan hoe PPLG-doelen rendabel kunnen worden gemaakt. ...
Vestigingsklimaat bedrijven	a) Inzet verdere groei bedrijven (in aantal en ruimte) b) Kwaliteitsinhaalslag door vergroening, duurzaamheid c) Gezonde mix bedrijven	a) Ontwikkelcijfer aantal nieuwe bedrijven Overijssel b) Aantal banen op 10.000 inwoners	a) Ontwikkelcijfer Overijssel is ondergrens b) Ratio Overijssel is ondergrens	- Instellen taskforce ...
Aantrekken beroepsbevolking	a) Aantrekkelijkheid Twenterand vergroten op kwaliteit van wonen en ruimte, ook voor mensen die werken in aangrenzende gemeenten.	a) Cijfer Bruto Twents Geluk	a) > Cijfer gehele Twentse regio	Nulmeting Bruto Twents Geluk Twenterand, waar zitten verbeterpunten?
Ontwikkeling centrumvisies	a) Actuele centrumvisies gericht op vitaliteit en economische versterking			- Leegstand voorkomen/ aanpakken - Ontwikkeling ondernemershuis ...
Stimuleren toerisme	a) Benutten kwaliteiten en kansen	a) Aantal bezoekers festivals en	a) Jaarlijkse groei 5%	- Stimuleren festivals en evenementen door... - Deelname Nationaal Park Sallandse Heuvelrug

Gesprek II

- ▶ Goed idee om deze gedachte (Brede Welvaart / Gematigde groei) een centrale plaats te geven in de omgevingsvisie?

TWENTERAND **ECONOMISCH STERK** MET EEN SOCIAAL KLOPPEND HART